

Bouwen voor 2100

Hoe doen we dat?

Water en bodem sturend in vogelvlucht

(Lisette en deelnemers, 10 minuten)

Een kijkje onder de motorkap bij IenW

(Rik en deelnemers, 20 minuten)

Wat gaat het Rijk nu doen en regelen, waar liepen we tegen aan, wat zien we als de grootste uitdagingen, hoe is het bedoeld?

Water en bodem sturend in Zuid-Holland

(Albert en deelnemers, 20 minuten)

Inzicht in de getallen, de klimaatonderlegger en ruimtelijke vraagstukken).

Water en bodem sturend

WE VAREN EEN NIEUWE KOERS. MET WATER EN BODEM ALS RANDVOORWAARDELIJKE ONDERLEGGERS VOOR ALLE RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN. OM ZO DE BASIS VAN ONS BESTAAN TE KOESTEREN. EN TE WERKEN AAN EEN GEZOND, VEILIG EN TOEKOMSTBESTENDIG NEDERLAND.

Grenzen systeem bereikt

WE LOPEN TEGEN DE GRENZEN VAN ONS WATER- EN BODEMSYSTEEM AAN. KLIMAATVERANDERING HAALT ONS IN. MET ONTWICHTENDE GEVOLGEN VOOR MENS EN NATUUR.

Grote opgaven IN EEN NIEUWE REALITEIT

Het roer moet om!

VOLDOENDE EN SCHOON WATER, WATERVEILIGHEID EN EEN GEZONDE BODEM ZIJN NIET MEER VANZELFSPREKEND.

Voordelen van verandering

Plan van aanpak
WE KIJKEN NAAR HET BREDEDE WATER- EN BODEMSYSTEEM. DE VAN WAT ER KAN. IN DENKEN EN DOEN.

Omslag in denken

Een omslag in denken en doen

WATER EN BODEM STUREND IS EEN TRANSITIE VAN LANGE ADEM. HET VRAAGT VAN ONS ALLEMAAL EEN ANDERE MANIER VAN DENKEN EN DOEN. ALS WE NU SLIMME KEUZES MAKEN, IS DAT LATER GOED VOOR ONSZELF EN DE WERELD OM ONS HEEN.

geen vergiet!

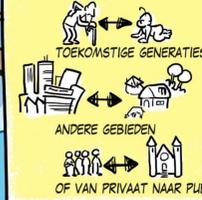
Water en bodem eerst

WE ZETTEN WATER EN BODEM NIET LANGER NAAR ONZE HAND, MAAR VOEGEN ONS NAAR HUN VERDICT. ZIJ ZIJN DE TAFEL WAAROP WIJ ONZE PLANNEN MAKEN.

Onze nieuwe werkwijze

Hier en nu

WIJ DRAGEN NU DE LASTEN EN BATEN, ZODAT WE NIET AFWENTELN OP:

Goede basis voor later

DOE JE HET NU GOED, DAN LEG JE DE BASIS VOOR ALLES WAT JE DAARNA GOED WIL DOEN.

Tweede Kamerbrief

7 UITGANGSPUNTEN VAN DE NIEUWE KOERS

55 MAATREGELEN DIE BEPALEN WAT WE HET BESTE WAAR KUNNEN DOEN

33 STRUCTURERENDE KEUZES VOOR NATIONAAL EN REGIONAAL BELEID

Richting gevend

W

Water en bodem sturend

WE VAREN EEN NIEUWE KOERS. MET WATER EN BODEM ALS RANDVOORWAARDELIJKE ONDERLEGGERS VOOR ALLE RUIMTELIJKE ONTWIKKELINGEN. OM ZO DE BASIS VAN ONS BESTAAN TE KOESTEREN. EN TE WERKEN AAN EEN GEZOND, VEILIG EN TOEKOMSTBESTENDIG NEDERLAND.

Grote opgaven IN EEN NIEUWE REALITEIT

Het roer moet om!

VOLDOENDE EN SCHOON WATER, WATER-
VEILIGHEID EN EEN GEZONDE BODEM ZIJN NIET
MEER VANZELFSPREKEND.

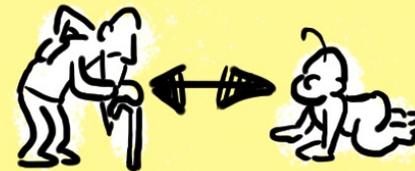

Goede basis voor later

DOE JE HET NU GOED, DAN LEG
JE DE BASIS VOOR ALLES WAT
JE DAARNA GOED WIL DOEN.

Hier en nu

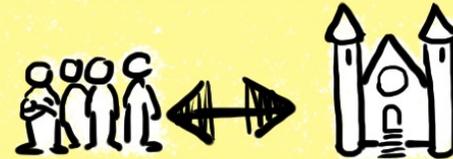
WIJ DRAGEN NÚ DE LASTEN EN BATEN,
ZODAT WE NIET AFWENTELLEN OP:

TOEKOMSTIGE GENERATIES,

ANDERE GEBIEDEN

OF VAN PRIVAAT NAAR PUBLIEK

vasthou

Meer naar het zuiden

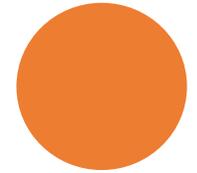
Een omslag in denken en doen

WATER EN BODEM STUREND IS EEN TRANSITIE VAN LANGE ADEM. HET VRAAGT VAN ONS ALLEMAAL EEN ANDERE MANIER VAN DENKEN EN DOEN. ALS WE NU SLIMME KEUZES MAKEN, IS DAT LATER GOED VOOR ONSZELF EN DE WERELD OM ONS HEEN.

Een kijkje onder de motorkap bij lenW

- Wat gaan we nu doen?
- Waar liepen we tegen aan?
- Wat zien we als de grootste uitdagingen
- Hoe is het bedoeld?

Wat gaan we nu doen?

- Uitvoeringsprogramma WBS
- Voor alle keuzes en maatregelen vervolgstappen uitwerken en nemen
- Verschillende snelheden
  - Evaluatie BGR
  - Landelijke maatlat
  - Ruimtelijk afwegingskader
  - Nog veel meer....

Waar liepen we tegen aan?

- Wat is nu echt urgent?
- Wat is nu echt belangrijk?
- We hebben toch al de watertoets?
- Wat willen jullie nu echt?
- Wat zijn de financiële/ juridische/ capaciteits gevolgen hiervan?

Wat zien we als de grootste uitdagingen?

- Snelheid van alle opgaven
- Korte termijn <-> lange termijn
- Uitwerken naar concrete kaders

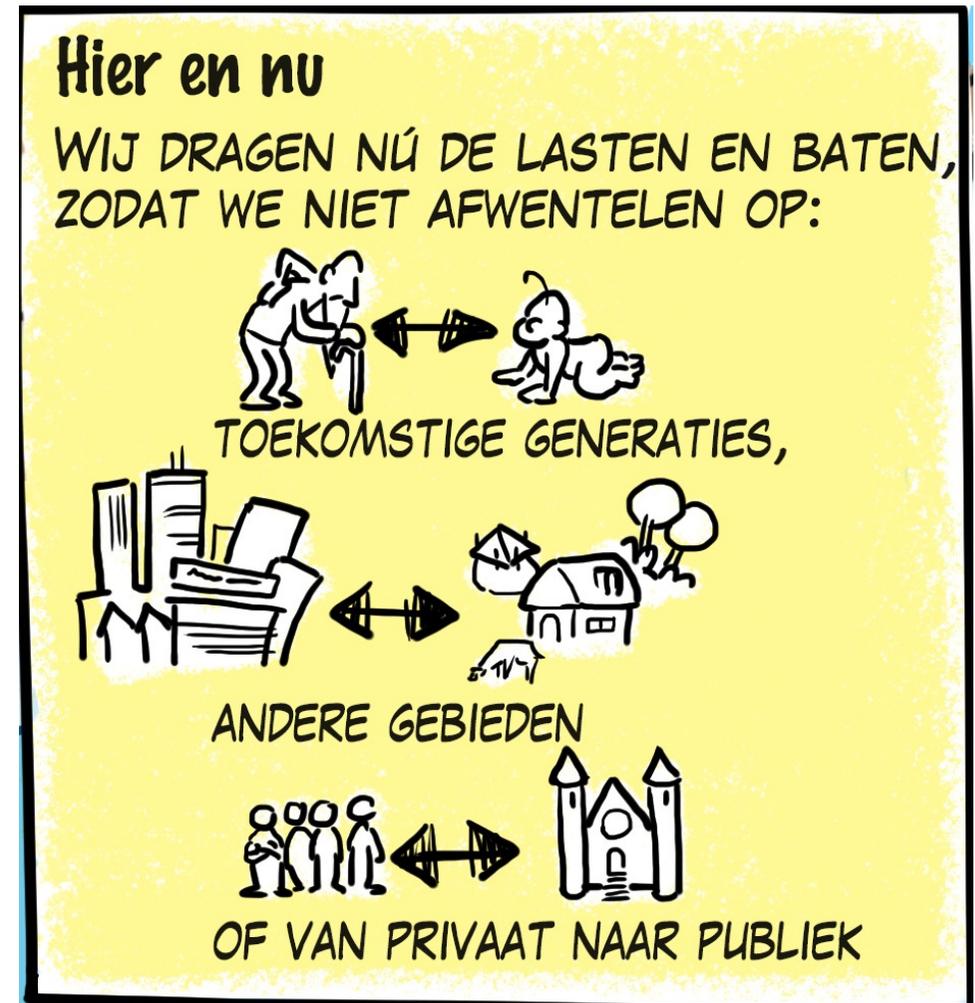
Maar!

- Discussies veranderen van óf naar hoe
- Veel aandacht vanuit media, samenleving en politiek

Hoe is het bedoeld?

- Revolutie / evolutie
- Zo concreet mogelijk
- Als belangrijke (tussen) stap
- Als hulpmiddel voor de opgave

En nu komt pas de echte uitdaging

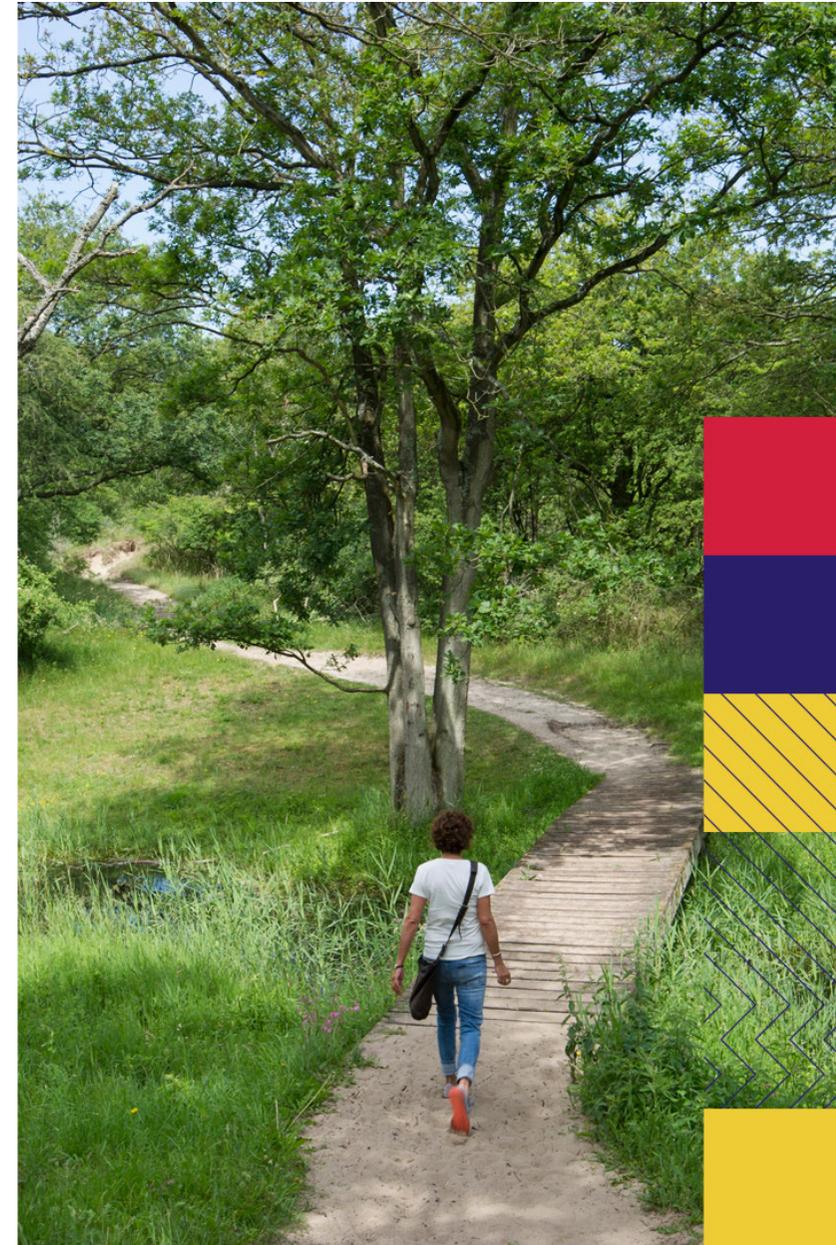
- Niet bouwen in uiterwaarden
- Meer ruimte vrij houden rond keringen
- Ruimte vrij houden voor waterberging
- Woningbouwambities halen
- (En daarbij horende infrastructuur, werklocaties, netwerken, scholen, winkels, parkeerplekken....)

Waarbij we de ruimte vrij houden voor de toekomstige systeemkeuzen!

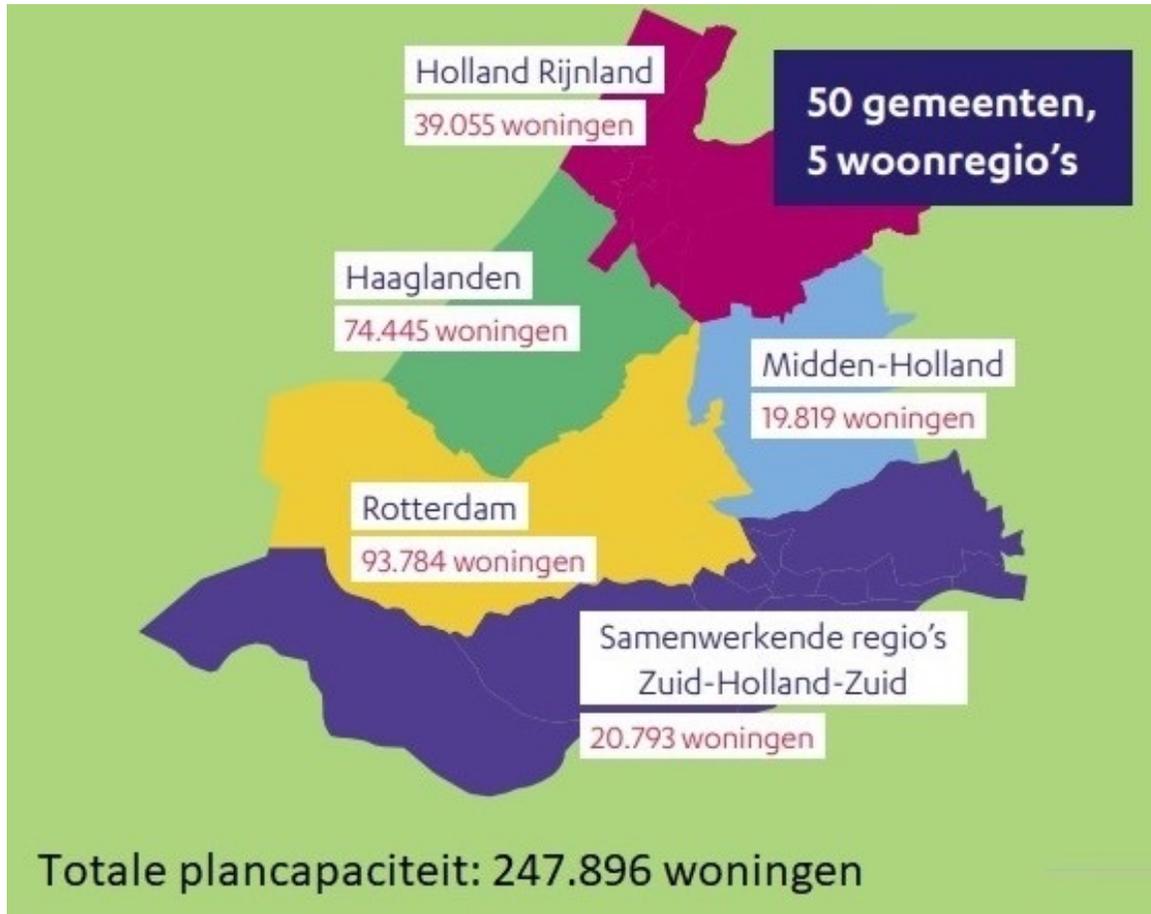

Woningbouwopgave Zuid-Holland in het licht van Water en Bodem Sturend

Albert Koffeman, provincie Zuid-Holland

Woningbouwopgave Zuid-Holland

Zuid-Holland Zuid	
Alblasserwaard	4.161
Drechtsteden	9.412
Goeree-Overflakkee	1.643
Hoeksche Waard	5.577
Totaal	20.793

Water en Bodem sturend nieuw?

Huidig provinciaal Omgevingsbeleid voor woningbouw:

- Ladder voor duurzame verstedelijking: zoveel mogelijk bouwen binnen bestaand stads- en dorpsgebied (BSD)
- Concentratie woningbouw langs “de Oude Lijn” (spoorlijn Leiden – Den Haag – Rotterdam – Dordrecht)
- Ca. 100 locaties (groter dan 3 ha) buiten BSD aangewezen

Water en Bodem Sturend nieuw?

Regel in huidig provinciaal Omgevingsbeleid:

In bestemmingsplan rekening houden met (tenminste) risico's van:

- wateroverlast door overvloedige neerslag;
- overstroming;
- hitte;
- droogte;
- de effecten op bodemdaling.

Zo veel mogelijk voorkomen en beperken (maatregelen en voorzieningen) dan wel gericht aanvaarden van deze risico's.

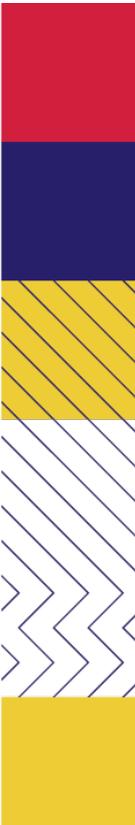
Ondersteunende instrumenten

- Convenant Klimaatadaptief Bouwen (het “hoe”)
  - In feite voorloper landelijke maatlat
- Klimaatonderlegger Zuid-Holland
  - Ondersteunende informatie voor zowel het “waar” als het “hoe”

Klimaatonderlegger Zuid-Holland Verstedelijking

- A** Geen extra opgave vanuit water, bodem en klimaatverandering, volg wel altijd het convenant klimaat adaptief bouwen (Ja)
  - B** Water, bodem of klimaatverandering vraagt om aanvullende randvoorwaarden voor ontwikkelingen, die naar verwachting goed uitvoerbaar zijn (Ja, mits...)
  - C** Water, bodem of klimaatverandering vraagt om een substantiële inspanning waarbij meerdere partijen zich inzetten tot een klimaat adaptieve ontwikkeling te komen (Ja, mits...)
  - D** De ontwikkeling legt (ook met adaptatie) een claim op toekomst en vraagt om een goede afweging van de locatiekeuze (Nee, tenzij...)
- Ontwikkellocaties > 3 ha
  - Grootchalige woningbouwlocaties

Conclusies

- Huidig provinciaal Omgevingsbeleid past goed binnen Water en Bodem Sturend. Veel instrumenten niet bindend. Past binnen principe “comply or explain”. Provincie heeft veel afwegingsruimte bij toepassen Water en Bodem Sturend.
- Toepassen Water en Bodem Sturend in: Ruimtelijke puzzel, NOVEX-gebieden en Zuid-Hollands Programma Landelijk Gebied. Daarna: Herziening provinciaal Omgevingsbeleid (indien en waar nodig).

Uitdagingen (voor ons allemaal)

- Oproep richting Rijk en onszelf om structurerende keuzes Water en Bodem Sturend consequent en consistent toe te passen (in alle beleidsvelden en departementen).
- Bodem en Water Sturend te laten blijven indien woningbouwproductie vertraagt en de roep om nieuwe woningbouwlocaties aanzwelt. Is “comply or explain” dan stevig genoeg?

Uitdagingen (voor ons allemaal)

- Vasthouden aan voorwaarden klimaatadaptief bouwen als financiële uitvoerbaarheid (betaalbare) woningbouw onder druk komt te staan.
- Niet alleen aandacht voor “uitleglocaties” maar ook voor bestaand bebouwd gebied (waar opgave zeker zo groot is).

Uitdagingen (voor ons allemaal)

- Scherpe dialoog en keuzes n.a.v. structurerende keuzes.
Bijvoorbeeld wat betekent concreet de structurerende keuze over niet af laten nemen waterbergend vermogen 5 – 10% diepe polders (bij voorkeur in diepste delen).

